

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Σάββατο 11 Φεβρουαρίου 2023

Διδαγμένο κείμενο

Πλάτων, Πολιτεία, 519b-520a

Τί δέ; Τόδε οὐκ εἰκόσ, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδευτοὺς καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἰκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἅ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι;

Ἀληθῆ, ἔφη.

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φανλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρόν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὦσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς

ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπη ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμην γάρ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 4) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 4):

1. Κατά τον Πλάτωνα, όσοι δεν διαθέτουν παιδεία, αλλά γνωρίζουν την αλήθεια είναι ικανοί να διοικήσουν την ιδανική πολιτεία.
2. Ο Γλαύκων θεωρεί άδικο τον εξαναγκασμό των φιλοσόφων.
3. Καθήκον των οικιστών είναι να υποχρεώσουν όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες να γνωρίσουν το Αγαθόν.
4. Για την επίτευξη του στόχου της κοινωνικής αρμονίας και συνοχής ο νόμος στηρίζεται αποκλειστικά στην πειθώ.

β. Να εντοπίσετε τη φράση με την οποία ο Σωκράτης καταδεικνύει τον πρωταρχικό σκοπό του νόμου. (μονάδες 2);

Μονάδες 10

B1. Με βάση το αρχαίο διδαγμένο κείμενο να προσδιορίσετε ποιοι, κατά τον Πλάτωνα, δεν είναι κατάλληλοι να αναλάβουν πολιτικές εξουσίες και για ποιους λόγους.

Μονάδες 10

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πολιτεία, 508e-509a

Αυτό λοιπόν που παρέχει την αλήθεια σε ό,τι κατακτάται γνωστικά και δίνει σε όποιον προσοικειώνεται γνώση τη δύναμη να γνωρίζει είναι η Ιδέα του αγαθού. Είναι το αίτιο της γνώσης και της αλήθειας. Να το συλλογίζεσαι ως κάτι που κατακτάται γνωστικά, κι ενώ και τα δύο αυτά, η γνώση και η αλήθεια, είναι όμορφα πράγματα, εσύ, την Ιδέα του αγαθού να την θεωρήσεις σωστά ως κάτι διαφορετικό και ακόμη πιο όμορφο και από αυτά τα δύο. [...] Έτσι λοιπόν για τα αντικείμενα της γνώσης μπορείς να πεις πως από το Αγαθό δεν προέρχεται μόνο το ότι γίνονται γνωστά αλλά και ότι και το είναι τους και την ουσία τους την έχουν από αυτό,

χωρίς το ίδιο το Αγαθό να αποτελεί ουσία αλλά κάτι ακόμη πιο πέρα από την ουσία, ανώτερο από αυτήν ως προς το αξίωμα και τη δύναμη.

Μτφρ. Ν. Σκουτερόπουλος

Αφού μελετήσετε το παραπάνω παράλληλο κείμενο και αξιοποιώντας στοιχεία και από το αρχαίο διδαγμένο κείμενο, να εξηγήσετε σε τι ακριβώς συνίσταται η Ιδέα του Αγαθού στο πλαίσιο της πλατωνικής φιλοσοφίας.

Μονάδες 10

B3. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως **Σωστές (Σ)** ή **Λανθασμένες (Λ)**:

- α. Ο πατέρας του Αριστοτέλη ήταν γιατρός στην αυλή του βασιλιά της Μακεδονίας Φίλιππου.
- β. Η διδασκαλία του Αριστοτέλη στην Ακαδημία και οι ιδέες του τον έφερναν συχνά αντιμέτωπο με συναδέλφους του.
- γ. Ο Αριστοτέλης συνέγραψε τα *Ἠθικὰ Νικομάχεια* στο τέλος της ζωής του στη Χαλκίδα.
- δ. Για την αγωγή του Αλέξανδρου ο Αριστοτέλης χρησιμοποίησε κατά κύριο λόγο τα ομηρικά έπη.
- ε. Όταν ο Αριστοτέλης επέστρεψε από τη Μακεδονία στην Αθήνα μετά το 335 π.Χ., συνέχισε να διδάσκει στην Ακαδημία.

Μονάδες 10

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. ἰκανῶς	α. άνεση
2. εἶναι	β. διοίκηση
3. ἔφαμεν	γ. άφιξη
4. ἀναβῆναι	δ. βάση
5. ἀφιῆ	ε. καταφατικός
	ζ. ουσία
	η. αναβολή

Μονάδες 10

Γ. Αδίδακτο κείμενο

Ξενοφώντας, Ἑλληνικά Δ', 2 1-4

Ο Αγησίλαος ενώ βρίσκεται στην πεδιάδα της Θήβας και συγκεντρώνει στρατιωτικές δυνάμεις, για να εκστρατεύσει στην Ασία, παίρνει εντολή από τον απεσταλμένο της Σπάρτης Επικυδίδα να σπεύσει σε βοήθεια της πατρίδας του που βρίσκεται σε κίνδυνο.

Οί δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπεὶ σαφῶς ἤσθοντο τὰ τε χρήματα ἐληλυθότα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς μεγίστας πόλεις συνεστηκυίας ἐπὶ πολέμῳ πρὸς ἑαυτοὺς, ἐν κινδύνῳ τε τὴν πόλιν ἐνόμισαν καὶ στρατεύειν ἀναγκαῖον ἡγήσαντο εἶναι. Καὶ αὐτοὶ μὲν ταῦτα παρεσκευάζοντο, εὐθύς δὲ καὶ ἐπὶ τὸν Ἀγησίλαον πέμπουσιν Ἐπικυδίαν. Ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο, τὰ τε ἄλλα διηγεῖτο ὡς ἔχοι καὶ ὅτι ἡ πόλις ἐπιστέλλοι αὐτῷ βοηθεῖν ὡς τάχιστα τῇ πατρίδι. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἐπεὶ ἤκουσε, χαλεπῶς μὲν ἠνεγκεν, ἐνθυμούμενος καὶ οἴων τιμῶν καὶ οἴων ἐλπίδων ἀπεστερευετο, ὅμως δὲ συγκαλέσας τοὺς συμμάχους ἐδήλωσε τὰ ὑπὸ τῆς πόλεως παραγγελλόμενα, καὶ εἶπεν ὅτι ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ πατρίδι· ἐάν μέντοι ἐκεῖνα καλῶς γένηται, εὖ ἐπίστασθε, ἔφη, ὧ ἄνδρες σύμμαχοι, ὅτι οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι ὑμῶν, ἀλλὰ πάλιν παρέσομαι πράξεων ὧν ὑμεῖς δεῖσθε. Ἀκούσαντες ταῦτα πολλοὶ μὲν ἐδάκρυσαν, πάντες δ' ἐψηφίσαντο βοηθεῖν μετ' Ἀγησιλάου τῇ Λακεδαίμονι· εἰ δὲ καλῶς τὰ κεῖ γένοιτο, λαβόντες αὐτόν πάλιν ἤκειν εἰς τὴν Ἀσίαν. Καὶ οἱ μὲν δὴ συνεσκευάζοντο ὡς ἀκολουθήσοντες.

Γ1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα: «Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἐπεὶ ἤκουσε ... ἀκολουθήσοντες».

Μονάδες 20

Γ2. Για ποιον λόγο οι Λακεδαιμόνιοι ανακάλεσαν τον Αγησίλαο στην Σπάρτη; («Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ... τῇ πατρίδι (το πρώτο)»).

Μονάδες 10

Γ3. α) Να γραφούν οι κατάλληλοι τύποι:

τὰ χρήματα (δοτική ενικού):

τὰς μεγίστας (στον συγκριτικό βαθμό στο ίδιο γένος, αριθμό, πτώση):

ἡ πόλις (δοτική πληθυντικού):

πολλοί (στον υπερθετικό βαθμό στο ίδιο γένος, αριθμό, πτώση):

καλῶς (το επίρρημα στον υπερθετικό βαθμό):

Μονάδες 5

Γ3. β) συνεστηκυίας: Να γραφεί το β' ενικό του Ενεστώτα και Αορίστου β' σε όλες τις εγκλίσεις.

Μονάδες 5

Γ4. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι λέξεις: *έληλυθότα, στρατεύειν, τῆ πατρίδι, ὑπὸ τῆς πόλεως, ἐκεῖνα.*

Μονάδες 5

β) *ὡς ἀκολουθήσοντες:* Να αναγνωριστεί η μετοχή και να αναλυθεί στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 3

γ) *Ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο τὰ τε ἄλλα διηγείτο:* Να συμπυχθεί η δευτερεύουσα πρόταση σε μετοχή και να αναγνωριστεί το είδος της.

Μονάδες 2

Καλή επιτυχία!!!